

A Kicbergerova Család Csehszlovákiából

A csehszlovák Kicbergerova családról készült a kép, a lakásukban. Ők fogadtak be engem 1945 májusában, Domazlicében. Náluk laktam egy hónapig, mielőtt hazaindultam volna Kolozsvárra. A kép bal oldalán ül a fiú, mellette az anyja, majd az apja. Hátuk mögött áll Kicbergerováék két lánya. Állandóan jött valamilyen TODT szervezet, nem tudom, hogy pontosan mit jelentett ez a négy betű. Azok különböző munkákra válogattak ki embereket, majd szétszították őket Németország különböző helyeire. Én is bekerültem egy munkacsoportba, ez 1944 októberében volt. Sziléziába vittek, tankcsapdát ásni. A tankcsapdaásás nem volt kimondottan női munka, pláne olyan legyengült állapotban, amilyenben mi voltunk. Amikor az oroszok közeledtek -- hallottuk már az ágyúdörgést --, akkor útnak indítottak, gyalog. Dreznánál léptünk be Németországba, majd Marienbadnál cseh földre léptünk. Az a legszélsőbb pontja Csehszlovákiának, a legnyugatibb pontja. Aki megszökött, azokat mind megfogták, utánuk hozták, a csoport után, és lelőtték ott, előttünk. Amikor az első városba, Domazlicébe beértünk, ott a csehek úgy viselkedtek velünk, hogy az ember érezte, meg lehet szökni. Akkor már hat napja egy falat ennivalónk nem volt, ki voltunk éhezve. A csehek az ablakból dobták ki az ennivalót az utcára a csoportnak, és aztán később, ahogy mentünk tovább a városban, ki volt téve az út közepére a felszeletelt kenyér, alma. Mindent, ami a ház körül ehető volt, azt ők kitették, hogy együnk. Ennek dacára senkinek nem jutott eszébe megszökni. Pedig a városban lett volna lehetőség rá. Egyetlen ember hiányzott csak közülünk. A következő faluban elhatároztam, hogy biztos, a foglyok fognak kéregetni, és én akkor meg fogok szökni. Nevolicében szöktem meg. Ez 1945. április huszonegyedikén volt. Velem szökött még egy munkácsi lány, anélkül, hogy megbeszéltük volna. Bozsénának hívták. Szerencsére ő tudott perfekt csehül, oroszul és magyarul. Egy cseh egyedülálló nő fogadott be minket. 1945. május nyolcadikán, mikor a háborúnak is vége lett, bementünk a városba, Domazlicébe. A városban meg volt már szervezve a menekültek fogadása. Internátusokban, iskolákban alakítottak ki ideiglenes szállásokat. Az amerikaiak elláttak minket gyógyszerekkel is. Bozsena és én úgy döntöttünk, hogy nem maradunk ott az ideiglenes szálláson, hanem elindulunk, és munkát keresünk magunknak a városban. Először kinéztünk magunknak egy olyan házat, ahol csűr is volt az udvaron. Amikor

belestünk az udvarra, egy tolószékben ülő fiataalt láttunk. Úgy gondoltuk, hogy itt biztos szükség van valamilyen munkaerőre. Bozsena, aki jól tudott csehül, megkérdezte a háziasszonyt, hogy felfogadna-e minket dolgozni szállás és étel ellenében. Az asszony azt válaszolta, hogy igen, mert nagy a kertje, állatokat tart, és szüksége van segítségre. Bozsenával elmentünk az internátusba, és bejelentettük, hogy munkaadót találtunk, és lemondunk a nekünk fenntartott helyekről, odaadhatják másoknak. Mikor visszajöttünk, az asszony bejelentette, hogy meggondolta magát, és csak az egyikünket fogadja fel. Mivel Bozsena tudott csehül, őt választotta, engem viszont beajánlott a szomszéd családhoz, Kicbergerováékhoz. Azok tudtak németül, így meg tudtam értetni magam velük. Álmodni sem mertem volna, hogy még aznap megfürdök, ráadásul meleg vízben. A család szállítással foglalkozott, volt egy fiuk és két lányuk. A két lány nem lakott ott, férjnél voltak. A fiú pedig fenn lakott az emeleten. Volt külön szobája, konyhája, de lent étkezett a szüleinél, és a rádiót is ott hallgatta náluk. A fiúnak volt egy barátnője, akit a fiú anyja nem szeretett, mert idősebb volt nála és kihasználta. Néhány nap alatt összebarátkoztam a fiúval. Egyszer azt mondta nekem, hogy náluk, Csehszlovákiában nincs olyan lány, akivel könyvről, irodalomról, zenéről lehet beszélgetni, velem viszont lehet. Az anyja nagyon boldog volt, megörült, amikor látta, hogy mennyire megbarátkozott velem a fia. Örökbe akart fogadni, volt is már a hatóságoknál megérdeklődni, hogy mi a módja ennek. Én viszont haza akartam jönni Kolozsvárra, amint lehetett. Egyszer megkérdezte tőlem az asszony, hogy ki vagyok, s én nem válaszoltam. Azt mondtam neki, hogy mondhatok bármit, mert úgysem tudják leellenőrizni, így inkább nem mondok semmit. A cseh család tulajdonképpen háztartásbeli segítségre fogadott fel, de nem engedték, hogy dolgozzak. Nagyon rendes emberek voltak. Egy hónapot voltam náluk.